

*Vaikse laupäeva veetsime ainsas
meile teada olevad pargis, kus on
pehme roheline rohi. Tavaliselt on
rohi kollane ja kõvaks kuivanud.*

SÕBRAKIRI

Kevad, 2/2014

Nele ja Francis Borchardt

Hongkong

Tere, sõbrad!

Soovime teile rõõmsat Ülestõusmispühade järgset aega! Möönunud talv oli tegemisterohke. Saime osaks nii häid kui kurbi uudiseid. Kõigest hoolimata usume Jumala juhatusse ja oleme tänulikud teie eestpalvete eest! Rasketel aegadel annab teadmine, et meil on palju toetajaid, jõudu.

Eesti luterliku kiriku Misjonikeskuse töötajad on meiega aktiivselt ühendust pidanud. Skype vahendusel oleme osalenud mitme koguduse misjoniteemalises päevas, tutvustanud meie elu ja tegemisi Hongkongis. Ootame ja loeme huviga teie kirju ja e-posti. Suured tänud ühenduse pidamise eest! Peame teid õhtupalvetes meeles!

Viimases *skype*-kõnes teatas Lääne-Nigula koguduse õpetaja ja Misjonikeskuse juhataja Leevi Reinaru meile koguduse otsusest alustada meie töö toetamist Soome Misjoniseltsi kaudu. Eestlasena rõõmustan selle otsuse üle kohe mitmekordselt! Suured tänud! Kui külastame kogudusi (arvatavasti 2015. aasta suvel), siis tuleme kindlasti ka teile külla!

Tütarde tegemistest

Eelmises kirjas palusin eestpalveid **Alexandra** kooli pääsemise eest. Alexandral oli õnne ja ta sai kooli sisse. Kooli algab 12. augustil (6. augustil tähistab ta oma viiendat sünnipäeva). Kooli astuda soovijaid oli 800 ja vaid 120 võeti vastu. Kui imekombel said ka kümme Alexandra lasteaiakaaslast (13-st eksamil osalenust) samasse kooli sisse. Kokku alustab kuus esimest klassi. Loodame, et Alexandra klassis on ka mõni lasteaiasõber! Alexandra ootab kooli algust suure huviga ja tutvus juba sisseastumiseksamite päeval mitme lapsega. Oleme väga rahul Alexandra lasteaias kasvatusemetoditega, sest seal juhitakse tähelepanu lapse sotsiaalsele arengule ja sellele, et tal oleks kergem sõpru leida, oma asju teistega jagada, hästi käituda ja kui vaja, julgust andeks paluda, ära leppida jne. Tulevases koolis jagatakse samu põhimõtteid. Mõlemal tüdrukul on ka

koduõuel palju sõpru, ja ka poiss-sõbrad, Alexandral isegi neli ... ☺ Meid ajab muigama, kui isegi poiste vanemad katsuvad võita Alexandra poolehoidu erinevate kingituste saatmisega jne.

Eelmises kirjas kirjutasin, et ka **Sophial** on lasteaias koht teada, kuid sellega seotud plaanid muutusid, kui saime kinnitust oma kahtlustes, et Sophial on autism. Teadmine Sophia diagnoosist oli ühes mõttes kergendus, teises mõttes kurb tõsiasi. Arst soovitas, et alustaksime Sophiaga kohe rühmateraapiat (lasteaias) ja nelja personaalteraapiat. Panime Sophia erivajadustega laste lasteaias järjekorda, kuid järjekorrad riigi ülalpeetavatesse lasteaiadesse on praegu 1-2 aastat.

Proovime aidata Sophiat nii palju kui võimalik. Uurisime mitmeid muid võimalusi erinevate eralasteaedade kohta, ja loodame, et Sophia saab vähemalt sügiseks koha lasteaias, kus märtsi keskpaigas alustasime kord nädalas tegevusteraapiat. Praegu see on ainus, mida saame Sophiale võimaldada, sest teraapiad on siin kallid. Autism esineb mitmel tasemel. Sophia kõige suurem probleem seisneb selles, et ta kardab uusi ruume ja võõrastab võõrad inimesi. Ka ei

taha ta, et teised inimesed teda puutuksid. Kui ta satub sellistesse olukordadesse, siis reageerib ta kiljudes, ja see tekitab talle palju stressi. Üheskoos katsume leida vahendeid, kuidas nendest olukordadest võitu saada. Sophia vanematena on ka meil nüüd palju uusi asju õppida: kuidas Sophiaga suhelda, keeli õpetada, igapäevased toimetusi õppida, mängida jne. Olgu olukord kui pingeline tahes, rahu säilitamine on kõige tähtsam, sest see loob turvatunnet. Mis sellest, et käime teraapias vaid korra nädalas – harjutuste tegemine jätkub iga päev kodus. Õppimise taustal kuulab Sophia spetsiaalset muusikat, mis samal ajal stimuleerib ja arendab tema aju. Muusika lülitab ka üleauruse taustamelu välja ja aitab paremini keskenduda. Sophia teraapia on lühikese ajaga tootnud väga palju edusamme. Ta oskab ehitada kõrgeid torne ja on õppinud mõningaid kujundeid ära tundma.

Raske uskuda, kui palju on kõigest viis teraapiakorda (kord nädalas) rahustanud juunis kolmeseks saavat pisiksest printsessi! Sophia keskendub paremini, kasutab paremini silmsidet, julgeb teisi inimesi puudutada, on rõõmsam, naeratab ja magab öösiti paremini. Võite vaid ette kujutada, et kui ta õpib midagi uut (tavalisele lapsele täiesti normaalseid asju), näiteks kallistama oma vanemat õde, siis rõõmustab terve pere koos temaga ja plaksutab uue kogemuse puhul käsi! Eile õppis Sophia patsi lööma ehk "viit andma". Alguses julgeb ta uusi asju harjutada ainult tuttavate inimestega, kuid hiljem julgeb samu asju teha ka võõrastega. Ja kui ta aru saab, et me rõõmustame koos temaga tema uue oskuse üle, siis on ta ise ka nii õnnelik! Kuid loomulikult on keerukaid päevi praegu rohkem kui kergeid. Kui Sophial on stress, siis silitame teda teatud ihuharjaga, võimaluse korral iga kahe tunni tagant. Kuid igas olukorras ei aita isegi see...

Minul tulevad alati külmavärinad, kui ükski pereliige haigestub, sest see ennustab, et peagi on ka Sophia kord nakkus saada ja peame minema arsti juurde. Vahetult enne Ülestõusmispühi lõpetasid mõlemad tüdrukud kopsutoru põletiku rohtude söömise (vanem söi iga päev 8-t erinevat rohtu ja noorem 7). Arsti juures käimine on ebameeldiv juba sellepärast, et haiglaõdedel on tihti ainult sekretäri haridus ja neile ei ütle sõna „autism“ mitte midagi. Neil pole aimugi, miks laps kardab või veidralt käitub. Tihti arvatakse, et vanematel pole huvi oma last korrale kutsuda. Sophia kardab arsti juures käimist nii, et viimati pidid kolm täiskasvanut teda kinni hoidma, et arstil oleks võimalik tema kurku vaadata. Sophia nuttis nii kõva häälega, et arst ei kuulnud, mida mina rääkida tahtsin ja vastupidi. Muud ei jäänudki üle, kui paberil kirja teel üksteisest aru saada ...

Eriti õnnetuks tegi mind Suure Reede jumalateenistus, mis oli ainult hiina keeles: ingliskeelsetel koduabilistel ei olnud vaba päeva, et teenistusele tulla. Kuna lapsed ei saa hiina keelest aru, ei mõista sümboolikat, ei oska lugeda ingliskeelset tõlget ja jutluski on tavalisest pikem, pole mingi ime, et teenistus tundub liiga pikk. Pingis istumine ei huvita ja meelsamini kõnniks kirikus ringi... Osale kirikulistest laste vaba ringiliikumine ei meeldi; kuid kui Sophiat proovida kinni hoida ja paluda tal midagi teha, mis talle meele järele ei ole, siis on protest kerge tulema. Sophia jõudiski korra kiljuda, enne kui temaga kirikust välja jõudsin. Kui tagasi läksime, ütles üks vastutulnud proua Sophiale: "Kiljuja tüdruk!" Ma ei öelnud midagi ...

Palume Taevaisalt jõudu kõigile pereliikmetele ja lastehoidjale Libertyle jaksu püsida Sophia kõrval ja aidata teda kõikvõimalikul moel positiivset tagasisidet andes. Jumal on meid õnnistanud rõõmsameelse ja armastava vanema tütreaga, kes armastab oma väikest õde väga. Need kaks saavad väga hästi läbi ja Alexandra kannab hoolt selle eest, et keegi tema õele mänguväljakutel liiga ei teeks. Teisest küljest on Sophia ka mitmete laste ja lastehoidjate suur lemmik, mis sellest, et Sophia ise ei pane teisi inimesi alati tähele. Teistega arvestamise oskus lisandub iga päevaga samm-

sammu haaval. Täna julges Sophia kallistada Alexandra klassikaaslast! *Pildil: koduõuel.*

Nele keelekooli lõpp ja siirdumine tööle

Viimane kantoni keele kursus oli kurnav, kuid õppisin taas palju uusi sõnu ja räägin natuke sujuvamalt. Sellel kursusel oli mul 6 klassikaaslast. Kõik õpilased, välja-arvatud üks, olid peredest, kus räägitakse kantoni keelt vabalt. Ühest küljest andis see minule võimaluse õppida intensiivsemalt, kuid teisest küljest tundus minule, kellel puudub vastav taust, tempo liiga kiire. Pidin pidevalt võitlema tundega, et ma ei ole piisavalt hea õpilane. Andsin endast parima: õppisin isegi

nädalavahetusel ja vahel öösi, kui muu pere puhkas... Üks põhjus, miks kantoni keelt vabalt rääkijad on minusugustega samal kursusel, on selles, et nad on käinud rahvusvahelistes koolides ega oska kantoni keelt ei lugeda ega kirjutada. Ka grammatikaga on probleeme. Sellepärast läks kirjalikel eksamitel minul paremini kui nendel. Tegelikult on numbrid ju ainult numbrid ja peamine on keele valdamise oskus... Vigade tegemist pole mõtet karta, sest vigadest õpitakse ja kõige tähtsam on see, et oskaks ennast arusaadavaks teha ja teistest aru saada. Olen väga tänulik, et sain keelt õppida pea kaks aastat, sest ilma põhjaliku kursusetä ei oleks võimalik õpinguid iseseisvalt jätkata. Hiina keele õppimine võtab aega, sest erineb teistest (meile tuttavatest) keeltest väga palju.

Kohe pärast Ülestõusmispühi sain teada, mis koguduses 1. mail tööd alustan. Esimene telefonikõne kogudusse oli positiivne kogemus. Kogudus on üsna meie kodu lähedal, Fo Taan'is. Koguduse nimi on **Anointed Grace luterlik kirik** (Väljavalatud arm – e.k). Märtsis tähistas kogudus 27. sünnipäeva. Selle aasta mais tähistab Hongkongi luterlik kirik 60. sünnipäeva. Siin on igas vanuses inimesi.

Olen varem kirjutanud, et Soome Misjoniseltsi (SLS) koostöö **ingliseelse kogudusetöö** osas jätkub arvatavasti samas koguduses kus siiani, kuid kevadel selgus, et see ei ole võimalik. Varem töötas selles koguduses üks meie misjonäridest, kirikuõpetaja Håkan Granberg. Håkan jätkab muude töödega, kuid SLS jätkab ingliskeelse koguduse majanduslikku toetamist (see on Hongkongi luterliku kiriku ainus ingliskeelne kogudus). Vastutus ingliskeelse töö eest langes koguduse hiinakeelsele kirikuõpetajale ja Norra luterliku kiriku misjonile. Praegu on seisukord see, et juba aasta ei ole koguduses jumalateenistusi peetud. Kuni veebruarini organiseeriti piibliõpetust, kuid nüüd ei ole isegi seda ja kohalik kirikuõpetaja on otsustanud, et märtsi algusest tema kirikus ingliskeelne rühm enam ei kogune. Filipiinlastest koduabilisi, kes olid koguduse liikmed, paluti siirduda teise kogudusse, mis on kahjuks väga kaugel. Yuen Longi koguduses hakati märtsist pidama ülistuskogunemisi, mis algab juba hommikul kell 9 ja seega peavad kaugel elavad ka vabal päeval kell 5 üles tõusma, et õigeaks ajaks kohale jõuda. Meie Liberty tõuseb kell 6, sest elame natuke lähemal. Kogunemine kestab tund aega, ja siis peavad nad kirikust lahkuma. Ei ole kohta, kus nad võiksid iseseisvalt piiblitundi pidada jne. Kuid kõige suurem mure on jumalateenistuse puudumine, sest nad pole õppinud hiina keelt. Kui eelmisel kevadel oli koguduses 50 liiget, siis nüüd on ainult 6-11 järel. Enamus on hakanud anglikaani või katoliku kirikus käima ...

Näiteks ühel pühapäeval pidas ülistuskoosolekut üks diakon, kaks koguduse liiget tegid muusikat ja koguduse liikmeid oli kohal ainult kolm. Hongkongi kohta keskmise suurusega kogudus lagunes lihtsalt laiali, sest koduabilised ei huvita kedagi. Kõigest hoolimata loodan, et peagi võime taas ingliskeelse kogudusetööga alustada ja loodan südamest, et kogudusse leiaks tee palju neid, kes veedavad oma ainsa vaba päeva muidu Hongkongi tänavatel sildade all. Soovin, et saaksin osaleda ka kantoni keelses kogudusetöös, kuigi minu usuline sõnavara on praegu pea olematu. Jätkan keeleõpinguid meelsasti iseseisvalt. Juhul, kui alustan ingliskeelset kogudusetööd, on mul kindlasti palju peamurdmist ka ingliskeelse usulise sõnavaraga, sest koolis õppisin saksa keelt. Eks näe, missuguseks minu töö kujuneb.

Soome Misjoniselts on teinud ja toetanud siin 44 aastat **narkovõõrutustööd**. Ling Oi ja Tan Ka Wan keskused on Hongkongis ainsad, kus programm viiakse läbi ilma ravimiteta. Keskuste üleandmist kiriku vastutusele on ette valmistatud 14 aastat ja 29.3.2014 oli päev, kui lepingud viimaks alla kirjutati.

Pidulikul koosviivimisel andsid nii Hongkongi luterlik kirik kui ja SLS lilled SLS'i endisele misjonärile **Ethel Witting-Chow'**le, kes oli tuli Hongkongi aastal 1947 narkovõõrutustööd tegema. Pildil Ethel Witting-Chow ja Soome Misjoniseltsi Hongkongi, Hiina ja Taiwani töö esimees Jan-Eerik Leppänen.

Francise ja Luteriliku seminari uudised

Esimesel juunil on seminaris kaks lõpuaktuse jumalateenistust. Lõputunnistuse saavad mitukümmend uut usuteaduse magistrit, teoloogiadoktorit, kiriku sotsiaaltöötajat, kristliku raamatukogu hoidjat jne. Lõpetajate hulgas on ka kaks

Soome Misjoniseltsi stipendiaati: Val Do Thang ja Cer Thlia (Myanmarist). Mõlemad on oma kodumaal õppinud usuteadust, kuid Hongkongis õppis Val Do raamatukogu töötegitajaks ja Cer Thlia sotsiaaltööd. Kodumaal töötab Cer Thlia koguduses kirikuõpetajana ja Val Do kristliku seminari raamatukogus. Selle aasta algusest olen seminari õpilaste kontaktisik. Minu vastutusel on õpilaste elust ja õpingutest 2 korda aastas raport kirjutada. Need on küll soome keeles, kuid kui teil on nende vastu huvi, siis võite neid küsida minult või SLS:st. Meie kolmas õpilane Chinda Souksapeuth Laosist jätkab oma teoloogiaõpinguid ja lõpetab aasta pärast. Chinda plaanib sel suvel alustada magistritöö kirjutamist ja sellepärast veedab ta suve Hongkongis.

Kevade jooksul on Francis õpetanud kahte heebrea keele kursust, juutide hellenistliku aja kursust ning juhendanud teoloogiadoktorite seminari kolme Vana Testamendi õpilasega. Mai keskel on õpilastel viimased loengud ja eksamid. Eksamite ja kursuste hindamise lisaks on Francisel palju tööd mitmete loengute kirjutamisega. Sügiseks paluti Francist pidada kolm mahukat loengut Hongkongis. Need kuuluvad Hongkongi kristlike seminaride (mida on 30) ühistöös kaks korda aastas korraldatavate loengute sarja. Sama professor peab kolm loengut: 1) kinnine loeng ainult professoritele, 2) koolide õpilastele, 3) õpilastele ja kõikidele soovijatele. Sel kevadel pidas vastava loengusarja VT professor John J. Collins Ameerikast. Aastavahetusel 2011/2012 luges ja hindas just Collins teise lugejana Francisi doktoritööd. Nad polnud varem näost-näkki kohtunud, kuid nüüd avanes selleks võimalus! Soome Misjoniseltsi toetatud loengul osalesid ka Francise doktorikraadi õpilased. Juuni alguses reisib Francis seminari õpetajatega nädalaks Indoneesiasse, kus käiakse külastamas teisi usuteadust õpetavaid seminare ja koole, sõlmitakse sõprusidemeid ja tutvustatakse Hongkongi luterlikku seminari tulevatele õpilastele. Õpetajad osalevad sellisel reisil iga aasta juuni alguses, kui kooliaasta lõpeb.

EESTPALVED:

- Täname Jumalat tugikoguduste ja vabatahtlike panuse ja eestpalvete eest nii Soomes kui Eestis!
- Täname Nele võimaluse eest õppida 2 aastat kantoni hiina keelt! Oleme tänulikud koostöökoguduse leidumise eest. Palume, et võiksime alustada ingliskeelset tööd sisserändajate seas.
- Täname Hongkongi Teoloogilise seminari õppeaasta eest ja soovime, et kõik lõpetajad leiaksid kodukirikute juures töökohad. Suveks Hongkongi jääjaile soovime indu suvekursustel osalemiseks ja iseseisvaks õppetöös.
- Palume Francisele juhatust ettekannete ja sügiseste kursuste kavandamises.
- Täname Alexandra koolikoha eest ja Sophia teraapia kiirete tulemuste eest. Palume juhatust, kuidas Sophiat tema arenguteel parimal moel toetada. Soovime, et Sophia saaks septembriks koha erivajadustega laste päevakodus!

Taevasa õnnistust soovides, Nele, Francis, Alexandra ja Sophia

Kirjutage meile! Postiaadress:

21 SC, Tower 2, Phase 1, Festival City,
1 Mei Tin Road, Shatin, N.T.
999077 Hong Kong, SAR

e-post: nele.borchardt@felm.org,

francis.borchardt@felm.org

Skype: Nele Borchardt (ajavahe talvel +6h/suvel +5h)

Nele blogi: nelenblogi.blogspot.com (soome k.)

Facebookis: Borchardtit Hongkongissa

Sõbrakirja tellimine:

EELK Misjonikeskus, Tehnika 115, Tallinn 10139

tel: 6464 760

e-post: mk@eelk.ee

Tugikogudused: **Soomes:** Saarijärvi, Ylöjärvi, Kotka, Vantaankoski, Kälvä ja Kannus. **Eestis:** Lääne-Nigula.

Pildil Hongkongi luterliku kiriku piiskop Jenny Chan koos Soome Misjoniseltsi esindajaga. Iga kolme aasta tagant valitakse uus piiskop; soovi korral võib endine piiskop jätkata. Siinne valimissüsteem erineb meie omast palju. Chan jätkata ei soovinud ja alates 1. juulist 2014 alustab tööd uus piiskop.

Borchardte läkitab:

